

BOK- RECENSIONER

Medicinsk Årbog 1961—62

Munksgaards Forlag, Köpenhamn. (Nordiska bokhandeln) 436 sid. Pris kr. 74: —.

Den femte volymen i serien Medicinsk Årbog har nyligen utkommit och red. har haft vänligheten anmoda mig att anmäla den. Detta sker härmed, om också med begriplig tvekan eftersom jag själv är författare till ett av bokens kapitel. Från detta kapitel bortses helt naturligt i det följande.

Medicinsk Årbog utkommer som en slags skandinavisk motsvarighet till de amerikanska Year books, med två skillnader dock: dels är det här ej fråga om referat utan om självständigt skrivna kapitel över olika ämnen, dels är boken ej begränsad till en medicinsk specialitet utan omfattar arbeten inom vitt skilda delar av det medicinska spektrum: dermatologi, genetik, histologi, kirurgi, medicin, neurologi, pediatrik och psykiatri för att nu nämna några huvudämnen. Detta arrangement gör boken på ett särskilt trevligt sätt läsbar, men har naturligtvis också nackdelen att alla kapitel inte blir lika välkomnade av alla läsare; den ene vill koncentrera sig till ett ämne, den andre till ett annat. Trots detta måste man säga sig att i vårt begränsade skandinaviska språkområde en bok som denna fyller en funktion och så vitt jag förstår en viktig funktion. En särskild eloge förtjänar chefredaktören, professor i kirurgi vid Rigshospitalet i Köpenhamn Erik Husted, som burit redigeringens börda och haft att välja ämnen och medarbetare, säkert ingen lätt uppgift i ett verk som detta.

Denna volym omfattar 30 kapitel, av vilka 13 skrivits av danska, 7 av svenska, 6 av norska och 4 av finska kolleger. Bland de danska bidragen fäster man sig först och främst vid det lysande inledningskapitlet om leprans historia (Møller-Christensen i Roskilde), en levande medicin- och kulturhistorisk studie av utomordentligt intresse. Andra danska bidrag som man gärna vill nämna, utan att därför glömma de övriga, är Hans Wulffs fina och trevliga kapitel om prognostiken och läkarens ansvar: anekdoten om Bier är helt

enkelt betagande, men allvaret dominerar av naturliga skäl och kloka och måttfulla råd ges till yngre kolleger. Hess-Thaysens malabsorptionskapitel, Schwartz' proteinförlustbringande gastroenteropati, Bröchner-Mortensens överlägsna kapitel om arthrits urica, Videbæks översikt av kemoterapi vid malign systemsjukdom och chefredaktörens eget kapitel om "En knude på halsen" är andra exempel på förnäm framställningskonst. Från Norge föreligger bl. a. ett trevligt kapitel om restless legs (av Otto Pelvaag i Oslo) och ett annat om yrkesexsem (av Rokstad i Bergen) samt ett om neuroradiologi (av Engeset). Av de finska bidragen har anmälaren känt sig särskilt tilltalad av Hernbergs kapitel om osteoporos, där jag endast saknar en hänvisning till gungstolens betydelse för åldringarna (oscillationsbädd omnämnes dock). Av de svenska bidragen vill jag alldeles särskilt framhålla Inga Marie Nilssons vackra översikt av de hemorrhagiska diateserna, Viking Olof Björks om respiratorbehandling vid ventilationsinsufficiens, Gösta Jönssons om hormonbehandling av prostatacancer, John Hellströms om nefroureterolithiasis och Björn Sjögrens om anabolt verksamma steroider.

In summa: boken rekommenderas varmt. På dess 432 sidor i stort folioformat lär man sig på angenämt sätt åtskilligt. I själva verket är den så god som någon fortsättnings- och randutbildning och man önskar förlag, redaktörer och läsare lycka till med fortsatta volymer.

Erik Ask-Upmark

Socialhjälp. Riktlinjer för praxis.

KARL J. HÖJER. *Norstedts* 1961, hft. 14: 50, inb. 18: —.

Den som vill orientera sig i hur samhällets sociala hjälporgan fungerar stöter ofta på betydande svårigheter. Riktlinjerna för verksamheten kan relativt lätt inhämtas ur gällande författningar samt ur lagstiftningens förarbeten och ur kommentarsamlingar. Ofta tycks emellertid ett svalg vara befäst mellan direktiven och handlandet i det enskilda fallet. Icke så att handläggningen av ärenden skulle stå i strid med givna förordningar utan så att tillämpningen blir så mycket rikare än de generella direktiven kan vara. Det utbildas en differentierad *praxis*, som är svår att få grepp om.

Studier av praxis på socialvårdsområdet är ovanliga. Socialhjälpstuderingen i Stockholm,

vars resultat publicerades 1960, fyllde därför ett angeläget behov. Med utgångspunkt från denna ger en av utredarna, generaldirektör Karl J. Höjer i skriften *Socialhjälp. Riktlinjer för praxis* en systematisk framställning av problemen inom socialhjälp. Författaren hävdar vikten av att uppfatta socialhjälpens ställning inom systemet av sociala stödåtgärder. Detta ger också den enskilde socialarbetaren störst tillfredsställelse, ty ju mer han "håller de principiella frågeställningarna levande för sig och inriktar sig på att låta socialhjälpens spela de olika roller som tillkommer den, desto intressantare och personligt mera givande blir också arbetet, desto mindre blir vardagen grå."

Det mest skapande arbetet inom socialhjälp är att genom utredning och adekvata åtgärder försöka definitivt avhjälpa uppkomna nödsituationer. I mesta möjliga mån skall uppkomsten av kroniska socialhjälpfall förhindras, och lämpliga fall för rehabilitering tidigt upptäckas. Men det är också dess uppgift att följa upp ärendena och se till att lämpliga åtgärder verkligen företas. Övriga samhällsorgans personella resurser är vanligen otillräckliga för en intim kontakt med klienten, varför det måste anses höra till den kuratorsmässiga sidan av socialvården att "hålla reda på att denne inte blir borttappad i den stora karusellen".

Boken ger de stora linjerna och diskuterar detaljproblemen utifrån dessa. Det är frågor som ofta aktualiseras i den offentliga diskussionen, såsom när behov av socialhjälp föreligger, om innehav av bil skall anses göra socialhjälp överflödig, näringshjälpens omfattning och effektivitet, socialhjälpens beloppens storlek etc. Författarens stora sakkunskap gör framställningen värdefull, men skriften kan även uppfattas som ett diskussionsinlägg i en ständigt aktuell samhällsfråga.

Jan Beskow

Dansk socialforskning

Beretning om Socialforskningsinstitutets virksomhet 1. april 1960—31. marts 1961. I kommission hos Teknisk forlag, Köpenhamn 1961, 3 Dkr.

Det danska *Socialforskningsinstitutet* inrättades 1958 i syfte att "foretage, fremme og samordne undersøgelser og forsøgsarbejder til belysning af sociale forhold, herunder af den sociale forsikring og forsorg, af arbejdslivet samt af de sociale sider af familie- og ungdomsspørgsmål og bolig- og sundhedsforhold." Inom institutets uppgifter ligger således att samordna den sociala forskningen, vilket bl. a. resulterat i en plan för forskning inom barnvårdens område. Liknande planer förbereds för arbetsmarknaden och arbetslivet samt för alkoholproblemets sociala aspekter.

För institutets arbete redogörs i *Beretning om Socialforskningsinstitutets virksomhet 1. april 1960—31. marts 1961*. I berättelsen redogörs för en rad olika forskningsprojekt inom de inledningsvis angivna ämnesområdena. Framför allt skall här nämnas den stora undersökningen angående fysiskt handikappade, som nu startats, sedan en förberedande studie färdigställts. Undersökningen skall omfatta ca 10.000 intervjuer och förväntas bl. a. ge upplysningar om frekvensen av olika typer av fysiskt handikap och om de sociala konsekvenserna av dessa. Resultaten torde bli av utslagsgivande betydelse vid uppbyggandet av rehabiliteringsorganisationen i Danmark och av intresse för var och en, som ställs inför den svåra uppgiften att försöka bedöma ett visst handikaps konsekvenser för vederbörandes arbetsförmåga.

I berättelsen finns mycket av intresse för alla som är intresserade av social och socialmedicinsk forskning.

Jan Beskow

Nyhyttans Badanstalt

Fysikalisk-dietisk kurort

Storslagen bergslagsnatur — utmärkta promenadvägar — hög och torr barrskogsluft — sjukgymnastik — massage — bad.

Läkare: Dr G. Smårs.

Behandling av invärtes sjukdomar, mag- och tarmsjukdomar, hjärt- och blodtryckssjukdomar, reumatiska åkommor. Konvalescens och rekreation. Prospekt och upplysningar genom rumsbeställningen.

Tel. Järnboås 13.

OBS! Post- och järnvägsstation JÄRNBOÅS.